

випадку породжується невинуватене затягування розгляду справи, а в другому — винесення незаконного і необґрунтованого вироку, а той «швидкий» розгляд стає ще більшим затягуванням розгляду справи після скасування незаконного вироку. І в тому, і іншому випадку заподіюється шкода правосуддю, порушуються права та інтереси громадян, і тому цих помилок у судовій практиці треба уникати.

Підбиваючи підсумки викладеного, хочу наголосити, що для встановлення об'єктивної істини по справі необхідно визначити такі межі дослідження доказів у суді, долучити до перевірки та дослідження такі докази, які б дали суддям змогу розібратися в усіх обставинах справи і дійти ясних та вичерпних висновків про наявність чи відсутність самої події злочину, винності або невинності підсудного в його вчиненні і ступеня його відповідальності. Тому правильне встановлення кола доказів, що підлягають дослідженню в суді, має вирішальне значення для винесення законного і обґрунтованого вироку.

Надійшла до редколегії 24.02.05

РЕЦЕНЗІЇ

Актуальне дослідження проблем парламентського контролю в Україні

В умовах становлення України як правової, демократичної держави суттєво підвищується значення контролю за діяльністю суб'єктів права, зокрема органів державного управління. Є всі підстави стверджувати, що після прийняття Конституції України 1996 р. суттєво зросла роль контрольної функції Верховної Ради України. Як відомо, парламентський контроль до його правового закріплення в Основному Законі хоча і виокремлювався як самостійний напрямок діяльності загальнонаціонального представницького органу, але йому не приділялася значна увага з боку науковців, що зумовлювалось, поряд з іншими чинниками, відсутністю самостійної теорії парламентського контролю в Україні. Предметом дослідження були окремі контрольні повноваження парламенту, зокрема імплімент Президенту, вотум недовіри Уряду тощо.

Монографія Ю. Г. Барабаша¹ є першим в Україні комплексним конституційно-правовим дослідженням парламентського контролю. Автор проаналізував значний обсяг нормативно-правових джерел та спеціальної правової літератури, присвяченої цьому напрямку діяльності парламенту. Характерною рисою дослідження є його спрямованість на вдосконалення чинного законодавства в сфері парламентського контролю в Україні.

У роботі ґрунтовно досліджена правова природа парламентського контролю, аналізується законодавче регулювання його основних форм, наводиться авторська концепція теоретичних засад парламентського контролю.

Важливо, що в монографії дається аналіз чинного законодавства про парламентський контроль в Україні, яке має базуватися не тільки на вітчизняній політико-правовій практиці в сфері парламентаризму, а й на досвіді країн з усталеними демократичними традиціями. В зв'язку з цим цілком обґрунтованою видається спроба автора дослідити поряд із українською практикою досвід зарубіжного парламентаризму саме в контрольній сфері діяльності та на підставі цього вказати на основні можливості використання позитивного надбання в українській парламентській практиці.

¹ Барабаш Ю. Г. Парламентський контроль в Україні (конституційно-правовий аспект). — Х.: Легас, 2004. — 192с.

Цікавим є підхід автора до визначення інституціонального механізму парламентського контролю в Україні. Аргументовано стверджується, що він становить собою дволанкову систему суб'єктів. Перша ланка включає в себе безпосередньо парламент — Верховну Раду України як орган, уповноважений приймати рішення про притягнення винних осіб до конституційно-правової відповідальності. До другої ланки входять посадові особи, органи парламенту та народні депутати України. Окрему групу в цій ланці складають спеціалізовані допоміжні парламентські інституції — Уповноважений Верховної Ради України з прав людини та Рахункова палата, які, порівняно з першою групою суб'єктів, наділені досить широкою незалежністю та самостійністю у здійсненні контролю (с. 29–31).

Ю. Г. Барабаш слушно зазначає, що парламентський контроль має свої власні функції, які дають змогу розкрити багатогранність цього явища. Цілком справедливою є теза автора про неможливість використання контрольних повноважень як засобу політичного тиску і виділення на підставі цього принципу політичної коректності при здійсненні парламентського контролю (с. 58–59).

Автор обґрунтовано звертає увагу на можливість виділення внутрішнього парламентського контролю та в його складі — трьох основних напрямків: контролю за діяльністю народних депутатів України, контролю за роботою посадових осіб Верховної Ради та контролю за діяльністю апарату Верховної Ради (с. 131–142).

Загалом появу монографії Ю. Г. Барабаша можна вважати важливою подією в науці конституційного права, бо по суті з цієї роботи почалось всебічне дослідження такого важливого інституту теорії конституціоналізму, як парламентський контроль в Україні.

Начальник Управління планування та координації правових досліджень АПрН України, кандидат юридичних наук *Д. Лук'янов*

Сучасний підручник з правової інформатики

У рецензованому виданні* висвітлено важливі питання розроблення та впровадження інформаційних технологій та систем у сфери

* Правова інформатика: Підручник у 2-х томах / За ред. акад. НАН України В. Я. Тація, акад. АПрН України Я. Ю. Кондратьєва, чл. кор. АПрН України М. Я. Швеця. — К.: Парлам. вид-во, 2004.

діяльності, пов'язані з накопиченням, обробкою, зберіганням і передаванням правової інформації.

З огляду на фундаментальні дослідження в галузі правової інформатики у першому томі підручника наведено теоретичні засади розроблення та впровадження інформаційних технологій у правовій сфері. На основі глибокого вивчення інформаційних процесів наведено основні вимоги до побудови інтегрованих інформаційних систем. Висвітлено питання, пов'язані з проблемою гармонізації вітчизняного законодавства із законодавством Європейського Союзу. Описано шляхи впровадження тезауруса EUROVOC як засобу класифікації та індексації документів.

Враховуючи досвід інформаційного забезпечення виборчих та референдумних процесів в Україні в період з 1997 по 2002 рік, наведено основні положення Концепції створення Єдиної інформаційно-аналітичної системи «Вибори»

У підручнику представлено розроблені і впроваджені інформаційні підсистеми ОВС України, визначено основні напрямки їх розвитку. Поданий порядок опрацювання різноманітних документів первинного обліку матиме велике значення для організації практичних навчань.

На підставі аналізу діяльності та інформаційних процесів, що мають місце у сфері оподаткування і судочинства, сформульовано важливі завдання інформаційного забезпечення цих видів діяльності. Дається характеристика взаємозв'язку правової інформатики з інформаційним правом. На прикладі інформаційних систем Верховного Суду України наведено основні засади інформатизації діловодства та документообігу в судах. Два розділи підручника присвячено огляду законодавства України у сфері інформаційних та інформатизаційних відносин. Охарактеризовано основні засади державної політики у цій сфері.

На прикладі інформаційно-аналітичних систем, упроваджених в навчальний процес Національної академії внутрішніх справ України, висвітлено питання інформатизації правоосвітньої діяльності.

Другий том підручника присвячено питанням практичного використання інформаційних систем соціально-економічного призначення, таких як «Законодавство», «Науково-дослідні роботи з проблем держави і права» та «Тезаурус EUROVOC».

Теоретичний і практичний матеріал, наведений у підручнику «Правова інформатика», відзначається актуальністю і може бути рекомендований для використання в навчальному процесі.

В. Костицький, член-кореспондент АПрН України, професор